

memo

Van
Prof.dr.mr. M.E. Kalverboer
Dr. A.E. Zijlstra

Datum
19 december 2013

Onderwerp
Nota 'De schade die kinderen oplopen als ze na langdurig verblijf in Nederland gedwongen worden uitgezet'
(Kalverboer & Zijlstra, 2006)

In 2006 schreven wij de nota *De schade die kinderen oplopen als ze na langdurig verblijf in Nederland gedwongen worden uitgezet* (Kalverboer & Zijlstra, 2006). Deze nota geeft een overzicht van de risico's op ontwikkelingsschade bij kinderen uit verschillende leeftijdsgroepen, wanneer zij, na langdurig verblijf in Nederland, gedwongen worden uitgezet. De nota is destijds onderschreven door een groot aantal vooraanstaande wetenschappers verbonden aan verschillende universiteiten. Verder is de nota onderschreven door gedragsdeskundigen en kinderpsychiaters die werkzaam zijn in het veld van de jeugdzorg, jeugdbescherming en de jeugdgezondheidszorg.

De strekking van de nota onderschrijven wij nog steeds volledig. Juist in de afgelopen jaren is hiervoor steeds meer (empirische) evidentie gevonden; kinderen die na langdurig verblijf in het gastland, gedwongen moeten terugkeren naar het land van herkomst dan wel naar het land van hun ouders, ondervinden hiervan ernstige ontwikkelingsschade. Deze schade treedt in het bijzonder op als de kwaliteit van de opvoedingsomgeving waarin de kinderen terecht komen als ook die van de verdere sociaal culturele context van de ontvangende samenleving onvoldoende gewaarborgd is en kinderrechten worden geschonden. Zo blijkt uit recente studies van Unicef (Knaus & Kienzler, 2012) en van de UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) (Gladwell & Elwyn, 2012) naar de ontwikkeling en de situatie van kinderen die zijn teruggekeerd naar Kosovo en Afghanistan dat de onderzochte kinderen ernstige sociaal-emotionele problemen ervaren en in het herkomstland maar moeilijk aansluiting vinden omdat ze langere tijd zijn weggeweest, in armoede leven en sociaal worden uitgesloten. Naast sociaal-emotionele problemen doen zich ontwikkelingsproblemen voor op de domeinen van de affectieve ontwikkeling, het gedrag en de cognitie. Wanneer in het ontvangende land primaire levensvoorwaarden ontbreken (gebrek aan goede voeding, slechte huisvesting, onvoldoende financiën en onveiligheid) is er tevens sprake van risico's voor de fysieke ontwikkeling. Juist kinderen die gedwongen terugkeren, hebben dergelijke problemen (Zevulun, in voorbereiding).

Op een specifiek punt willen we de nota van 2006 nuanceren te meer omdat we merken dat de strekking van de nota niet door een ieder goed begrepen wordt. In de nota duiden we de groep kinderen die schade ondervinden van gedwongen terugkeer aan met de term *asielzoekerskinderen*. Met deze term verwijzen we echter zeker niet alleen naar de kinderen die te maken krijgen met een asielpcedure maar ook naar kinderen die met een andere vreemdelingrechtelijke besluitvormingsprocedure dan wel juridische procedure te maken krijgen. Vanwege stilistische redenen, om de leesbaarheid van de tekst te bevorderen, hebben we toentertijd de term *asielzoekerskinderen* gekozen om deze groep te duiden. De kinderen die rond 2006 langdurig in Nederland verbleven en waarover in de nota wordt geschreven, hadden doorgaans te maken met verschillende soorten procedures die na elkaar werden gevoerd. Ook kinderen die te maken krijgen met een reguliere procedure, medische procedure dan wel een andersoortige procedure in het vreemdelingenrecht, behoren aldus tot de groep waarover in de nota geschreven wordt.

Verder onderschrijft empirisch onderzoek dat wordt uitgevoerd binnen de Universiteit van Groningen deze nuancering (Zijlstra, 2012; Zijlstra & Kalverboer in voorbereiding). Het

memo

geworteld zijn van een kind in de Nederlandse samenleving vormt een risico voor ontwikkelingsschade bij terugkeer. De mate van worteling van kinderen in de Nederlandse samenleving is niet zo zeer gerelateerd aan de soort procedure (regulier of asiel) die de kinderen doorlopen maar hangt veel meer samen met aspecten als ‘duur verblijf’, ‘het voelen van een emotionele verbondenheid met Nederland’ en ‘participatie op sociaal en cultureel gebied’. Gewortelde kinderen geven aan zich ‘een Nederlands kind te voelen’¹.

Alle kinderen die geworteld zijn in de Nederlandse samenleving, ongeacht de besluitvormings- of juridische procedure waarmee ze te maken krijgen, lopen een groot risico op ontwikkelingsschade als zij gedwongen moeten terugkeren naar het land van herkomst of naar het land van hun ouders.

¹ Met dank aan Eefje van Meurs.

Bronnen

- Gladwell, C. & Elwyn, H. (2012). Broken Futures: young Afghan asylum seekers in the UK and on return to their country of origin. *UNHCR New Issues in Refugee Research, Research Paper No. 246*. Opgevraagd van <http://www.unhcr.org/5098d2679.pdf>
- Kalverboer, M.E & Zijlstra, A.E. (2006). *De schade die kinderen oplopen als ze na langdurig verblijf in Nederland gedwongen worden uitgezet*. Amsterdam: DCI-Nederland.
- Knaus, V. & Kienzler, H. (2012). Silent Harm - A report assessing the situation of repatriated children's psycho-social health. Kosovo: UNICEF Kosovo in cooperation with Kosovo Health Foundation.
- Zijlstra, A.E. (2012). *In the Best Interest of the Child. A Study into a Decision-Support Tool Validating Asylum-Seeking Children's Rights from a Behavioural Scientific Perspective*. Proefschrift. Groningen: Rijksuniversiteit Groningen.
- Zijlstra, A.E. & Kalverboer, M.E. (in voorbereiding). Gewortelde kinderen in Nederland en vreemdelingsrechtelijke procedures.